

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології та українознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан ІІ медичного
факультету, доцент
Полковников Ю.Ф.

« 01 » 06 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

підготовки _____ магістра педіатрії

галузі знань _____ 22 «Охорона здоров'я» _____

спеціальності _____ 228 «Педіатрія» _____

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Ради факультету
студентського самоврядування

Протокол № 04/06
від « 01 » 06 2021р.

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Спільної Вченої
ради медичних факультетів

Протокол № 9
від « 01 » 06 2021р.

ЗАПОРІЖЖЯ - 2021

1. Загальна інформація про викладачів

Доцент, к.філол.н. Сидоренко Оксана Василівна

e-mail: sydorenko.o@zsmu.edu.ua

Кафедра культурології та українознавства

Адреса: м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 24

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів

Назва дисципліни: «Культура мовлення»

Кількість кредитів з дисципліни: 120 годин / 4 кредити ECTS (практичних занять – 20, СРС – 100).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни:

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1 курсі навчання, кафедра культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити : шкільний курс української мови, українська мова (за професійним спрямуванням)

Постреквізити: курс за вибором «Культура мовлення» інтегрується з психологією (психологічні особливості мовця, вплив мови на психіку людини, мовна поведінка), логікою (логічність мовлення), філософією мови (філософські положення є методологічною основою культури мови), соціологією (соціальні ролі мовців, які визначають комунікативно-діяльнісні потреби особистості), риторикою (техніка публічного виступу) та ін.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

«Культура мовлення» як курс за вибором: вивчає рівень лінгвістичної компетенції сучасних мовців, соціальний, особистісний і професійний аспекти їх культуромовної діяльності; закладає основи культури фахової мови медика з подальшою перспективою використання здобутих знань у професійній діяльності; продовжує формувати уміння використовувати засоби мови залежно від стилю мовлення, його різновиду, жанру; формує навички писемного та усного наукового мовлення майбутніх спеціалістів-медиків.

Предметом вивчення курсу за вибором «Культура мовлення» є основи культури професійного спілкування майбутнього медичного працівника, текстові різновиди усного й писемного наукового мовлення в медичній галузі.

Компетенції, яких набуває студент при вивченні дисципліни:

- інтегральна:

- здатність розв'язувати типові та складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

- загальні:

- знання та розуміння предметної області та професійної діяльності та їх здатність застосовувати на практиці;

- особистісна прихильність до обраного фаху та мотиваційна складова щодо досягнень у фаховій діяльності;

- вміння виявляти, аналізувати, формулювати та вирішувати проблеми, що визначені особливостями галузі;

- здатність вчитися і бути сучасно навченим з урахуванням використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;
 - визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих на себе обов'язків;
 - здатність адекватно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
 - здатність до співпраці в команді, що вимагає набуття навички міжособистісної взаємодії;
 - здатність до вибору стратегічних засад спілкування, щоб діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та громадсько свідомо;
 - здатність мотивувати людей та рухатися до спільної соціально визначеної мети;
 - здатність до ведення здорового способу життя, адаптації та дії в новій (у тому рахунку конфліктній) ситуації;
 - постійна включеність у процес прийняття фахового рішення.
- спеціальні (фахові, предметні):**
- здатність до професійного мислення на підставі аналізу та синтезу медико-психологічних знань;
 - здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – охорона здоров'я;
 - здатність встановити психологічний контакт з пацієнтом і успішно комунікувати;
 - здатність враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні стратегії спілкування, засобів та методів медичної і психологічної реабілітації;
 - здатність до практичного використання деонтологічних норм роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в галузі медицини
 - здатність до адекватної оцінки впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивіда, сім'ї та українського соціуму в цілому.

МАТРИЦЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.				
2	Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
3	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись	Мати досконалі знання рідної мови та базові знання іноземної мови	Вміти застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово, вміти	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних

	другою мовою		спілкуватись іноземною мовою.	Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	знань.
4	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни: допомогти студентам досконало засвоїти сучасні норми української мови в її різних функціональних стилях (передовсім – науковому); сприяти виробленню цілісного наукового погляду на мову, набуттю вмінь і навичок аналітичного опрацювання різних джерел наукової інформації; навчити правильно використовувати мовні засоби залежно від сфери й мети наукового чи професійного спілкування, створювати якісні наукові тексти; розвинути потребу нормативного вживання засобів наукової мови для успішної презентації результатів наукової діяльності тощо.

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

- розширити уявлення про мову професійного спілкування медичного працівника;
- розвинути вміння і навички мовностилістичного аналізу наукового медичного тексту та самостійної роботи з ним;
- закласти основи майстерності наукового виступу, у т.ч. захисту наукової роботи;
- сприяти оволодінню етичних норм наукового та професійного спілкування.

5.4 Зміст навчальної дисципліни: Програма навчальної дисципліни складається з 8 тем одного тематичного блоку.

Тематичний блок 1, 8 тем.

Наукова мовленнєва культура – основа професійної діяльності лікаря.

Культура наукового тексту.

Специфіка мови професійного спілкування.

Сутність і культура публічної монологічної мови.

Культура професійної діалогічної мови

6. План вивчення навчальної дисципліни

Назви змістового блоку і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тематичний блок 1. Культура наукового та професійного мовлення												
Тема 1. Вступ. Предмет і	29		4			25						

завдання курсу за вибором «Культура мовлення». Культура наукового мовлення – основа професійної діяльності лікаря-педіатра. Основні мовні та логічно-змістові ознаки наукового стилю, підстилі та жанри, функціональне призначення.											
Тема 2. Культура наукового мовлення як основа ефективності пошукової діяльності студента спеціальності «Педіатрія». Композиція писемного наукового тексту. Види наукового тексту: анотація, реферат. Основні правила написання наукової статті, рецензії, відгуку. Фахова бесіда як форма мовленнєвої комунікації. Мовна особистість доповідача. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді та виступу.	29		6			25					
Тема 3. Колективне спілкування у медичних установах. Різновиди. Особливості ведення. Імідж як чинник культури мовлення. Наукова конференція, науковий діалог,	29		6			25					

дискусія, диспут, полеміка як форми усних наукових заходів. Порухення фонетичних, лексичних та граматичних норм усного наукового мовлення.											
Тема 4. Вербальні та невербальні компоненти усного професійного комунікативного етикету лікаря. Вербальна терпимість і вербальна агресія медика. Мовна толерантність педіатра. Стандартні етикетні формули професійного мовленнєвого етикету лікаря. Професійний комунікативний антиетикет лікаря-педіатра.	31		4			25					
Тема 5. Залік	2		2								
Разом за тематичний блок 1	120		20			100					
Усього годин	120		20			100					

Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу за вибором «Культура мовлення». Культура наукового мовлення – основа професійної діяльності лікаря-педіатра. Основні мовні та логічно-змістові ознаки наукового стилю, підстилі та жанри, функціональне призначення.	4
2.	Культура наукового мовлення як основа ефективності пошукової діяльності студента спеціальності «Педіатрія». Композиція писемного наукового тексту. Види наукового тексту: анотація, реферат. Основні правила написання наукової статті, рецензії, відгуку. Фахова бесіда як форма мовленнєвої комунікації. Мовна особистість доповідача. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді та виступу.	6
3.	Колективне спілкування у медичних установах. Різновиди.	6

	Особливості ведення. Імідж як чинник культури мовлення. Наукова конференція, науковий діалог, дискусія, диспут, полеміка як форми усних наукових заходів. Порушення фонетичних, лексичних та граматичних норм усного наукового мовлення.	
4.	Вербальні та невербальні компоненти усного професійного комунікативного етикету лікаря. Вербальна терпимість і вербальна агресія медика. Мовна толерантність педіатра. Стандартні етикетні формули професійного мовленнєвого етикету лікаря. Професійний комунікативний антиетикет лікаря-педіатра.	2
5.	Залік	2
	Разом	20

7. Самостійна робота студента

№ з/п	Тема	К-сть годин
1.	Наукова мова як комунікативний феномен	4
2.	Сутність та особливості наукового стилю української мови	4
3.	Професійна мовнокомунікативна компетенція лікаря	4
4.	Науковий стиль фахового мовлення	4
5.	Текст як форма існування наукових знань	4
6.	Композиція наукової роботи. Текстові норми наукової роботи	4
7.	Мовні засоби наукового стилю. Найтипівіші наукові тексти. Культура читання наукового тексту	4
8.	Сутність і специфіка наукового монологічного та діалогічного мовлення	4
9.	Мистецтво публічного наукового мовлення	4
10.	Загальні вимоги до укладання анотації, тез та конспектів. Композиція відгуку та рецензії	4
11.	Загальні відомості про дисертаційне дослідження та автореферат дисертації. Оформлювання реферату	4
12.	Використання інформаційних технологій при укладанні наукового тексту	4
13.	Інформаційна компетенція як сукупність знань сучасних інформаційних процесів	4
14.	Порушення норм сучасної української літературної мови при укладанні наукового тексту	4
15.	Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови	4
16.	Електронна презентація наукового виступу	4
17.	Професійна мовнокомунікативна компетенція	4
18.	Національно-культурні чинники вербального етикету. Гендерні особливості спілкування	4
19.	Формально-граматичні, семантико-функціональні та синтаксичні особливості етикетних висловлень	4
20.	Регіональні та загальновживані формули мовленнєвого етикету	4
21.	Стандартні формули професійного мовленнєвого етикету	4
22.	Невербальні засоби професійного комунікативного етикету. Класифікація невербальних засобів етикету	4
23.	Функціонально-комунікативне навантаження вербальних та	4

	невербальних засобів ввічливого професійного спілкування	
24.	Інформаційні предметні невербальні знаки професійної комунікації	2
25.	Етикетні порушення вербального та невербального характеру	2
26.	Формування мовленнєво компетентної особистості. Комунікативний тренінг	2
27.	Прийоми і засоби формування комунікативного етикету медичних працівників	2
	Разом	100

Консультативна допомога: щоденно за необхідністю (1-2 год.)

Контрольні заходи: До контрольних заходів належать поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль – усне опитування згідно з розробленими викладачем методичними вказівками; виконання тренувальних вправ, творчих і тестових завдань, написання рефератів і наукових повідомлень.

Підсумковий контроль здійснюється у формі написання письмової роботи (залік).

8. Список основної та додаткової літератури

8.1. Основна:

1. Голод Р.Б. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [навчальний посібник] / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич. – Івано-Франківськ : Видавництво ІФНМУ, 2017. – 212 с.
2. Лисенко Н.О. Культура наукової мови : [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. – Х. : Тім Пабліш Груп, 2015. – 224 с.
3. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [підручник] / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін. ; за ред. С.М. Луцак. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 360 с.
4. Семеног О.М. Культура фахової мови : [навчальний посібник] / О.М. Семеног, О.М. Рудь. – Суми : РВВ СОІППО, 2017. – 260 с.
5. Тележкіна О.О. Ділове спілкування: усна і писемна форми : [навчальний посібник] / О.О. Тележкіна, Н.О. Лисенко, О.О. Кушнір, О.О. Литвиненко, Н.В. Піддубна. – Х. : «Смугаста типографія», 2015. – 384 с.
6. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : [підручник, за програмою МОН]. – 4-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К. : Алерта, 2017. – 696 с.
7. Шутак Л.Б. Культура усного спілкування медичного працівника : [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук. – Чернівці : Видавництво БДМУ, 2017. – 177 с.

8.2. Допоміжна

1. Левченко О.П. Науковий стиль: культура мовлення: [навчальний посібник] / О.П. Левченко. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. – 204 с.
2. Лісовий М.І. Культура професійного мовлення: [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів] / М.І. Лісовий. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2019. – 176 с.
3. Основи наукового мовлення / уклад. : О.А. Бобер, С.А. Бронікова, Т.Д. Єгорова; за ред. І.М. Плотницької, Р.І. Ленди. – К. : НАДУ, 2017. – 48 с.
4. Семеног О.М. Культура наукової української мови: [навчальний посібник] / О.М. Семеног. – К. : ВЦ «Академія», 2016. – 216 с.
5. Шутак Л.Б. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I – IV

рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, А.В. Ткач, Г.В. Навчук. – Чернівці : Видавництво БДМУ, 2015. – 182 с.

9. Контроль і оцінка результатів навчання

9.1. Види контролю

- Поточний

9.2. Форми контролю

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані та включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам за поточну навчальну діяльність – 200 балів. Максимальний позитивний бал на практичному занятті – 30 (8 балів – за виконання завдань вихідного рівня знань; 8 балів – за виконання завдань кінцевого рівня знань; 14 балів – за відтворення теоретичних відомостей та виконання вправ і завдань), мінімальний позитивний бал – 16. Студент допущений до заліку, якщо набрав за поточну навчальну діяльність не менше 64 балів.

Мінімальний бал успішності студента вираховується наступним чином: кількість занять (4) множиться на оцінку «3» (16 балів) і становить 64 бали.

Формою підсумкового контролю дисципліни є залік.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
170-200	Відмінно
140-169,99	Добре
110-139,99	Задовільно
Менше 110	Незадовільно

Студенти, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

10. Політика навчальної дисципліни

Студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід, коли студенти та студентки виконують завдання у формі есе, моделювання тощо.

Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та творчих фестивалях з предметного профілю. Увесь професорсько-викладацький склад кафедри може здійснювати наукове керівництво.

Кафедра культурології та українознавства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.